

EUROOPAN KOMISSIO
TERVEYDEN JA ELINTARVIKETURVALLISUUDEN PÄÄOSASTO

Terveys- ja elintarviketarkastukset ja analysointi

VIITENUMERO: DG(SANTE)/2018-6518- RS

**TIIVISTELMÄ TERVEYDEN JA ELINTARVIKETURVALLISUUDEN PÄÄOSASTON
YLEISRAPORTISTA,
JOKA KOSKEE
ELÄINLÄÄKINTÄPALVELUJEN HÄTÄVALMIUTTA LUONNONKATASTROFIEN VARALTA**

HUOM. TÄMÄ ON KÄÄNNÖSTIIVISTELMÄ ALKUPERÄISEN TARKASTUSRAPORTIN OSASTA (VIITENUMERO DG(SANTE)/2018-6518). SEN TARKOITUKSENA ON AUTTAA TÄLLÄ SIVUSTOLLA KÄVIJÖITÄ, MUTTA SILLÄ EI OLE VIRALLISTA ASEMAA. VIITTAUKSET TULISI AINA TEHDÄ ALKUPERÄISEN RAPORTIN KOKO TEKSTIIN.

TIIVISTELMÄ

Tässä yleisraportissa, joka koskee eläinlääkintäpalvelujen valmiutta luonnonkatastrofien varalta, analysoidaan 20 jäsenvaltion vastauksia verkossa toteutettuun kyselyyn (2017) sekä yksityiskohtaisempia seikkoja, joita käsiteltiin Ranskaan ja Italiaan tehtyjen tiedonhankintamatkojen yhteydessä (2018). Liitteessä II on yksityiskohtaisia tietoja Ranskassa ja Italiassa tehdyistä havainnoista, ja liitteessä III kuvataan verkossa toteutetun kyselyn tulokset.

Kansallisten resurssien lisänä on EU-tasolla olemassa pitkälle kehitetyt puitteet pelastuspalveluasioiden ja humanitaarisen avun yhteistyötä ja koordinoitua varten. Eläinlääkintäpalvelujen valmiustaso vaihtelee huomattavasti eri jäsenvaltioissa. Luonnonkatastrofeihin liittyvät eläinlääkintäpalvelujen tehtävät vaihtelevat niin, että voi olla kyse pelkästä tukitehtävästä tai lisäksi muista pelastuspalveluista, aktiivisesta osallistumisesta pelastustoimien ja eläinten uudelleensijoitusten suunnitteluun ja toteutukseen, toimimisesta tietokeskuksena eläinten omistajia ja elintarviketuottajia varten sekä toimeentulon nopean elpymisen edistämiseksi maatalousalalla.

Seura- ja tuotantoeläinten pelastaminen alueella, jota on kohdannut (luonnon)katastrofi, ei aina sisälly kansallisten pelastuspalvelumekanismien tehtäviin. Hätätilanteessa, kuten

luonnonkatastrofissa, eläinten omistajat hakevat todennäköisesti apua ja tukea omilta eläinlääkäreiltään. Eläimillä on suuri emotionaalinen arvo useimmille kansalaisille, ja tuotantoeläimet ovat erittäin tärkeitä toimeentulon elvyttämiseksi nopeasti erityisesti maaseutualueilla. Sen vuoksi on tärkeää, että eläintenpitäjät, sidosryhmäorganisaatiot ja eläinlääkintäpalvelut ovat tietoisia velvollisuuksistaan omalla alueellaan ja tekevät suunnitelmia rauhallisena aikana ollakseen valmiita kriisitilanteisiin ja tietääkseen, mitä pelastuspalveluilta ja toimivaltaisilta viranomaisilta voi realistisesti odottaa.

Viidessä tarkastelluista jäsenvaltioista on laadittu erityiset suunnitelmat eläinlääkintäpalvelujen katastrofinhallintaa varten; näissä maissa on kokemusta luonnonkatastrofeista viime vuosilta. Kuudessa jäsenvaltiossa eläinlääkintäpalvelut ovat erityisen hyvin valmistautuneita. Tästä on huolehdittu järjestämällä koulutusta ja harjoituksia sekä mahdollisuus käyttää oman tai toisen viranomaisen laatimaa katastrofinhallintasuunnitelmaa. Lisäksi ne ovat testanneet eläinten käsittelyä koskevia järjestelmiään vaikeissa olosuhteissa todellisissa luonnonkatastrofeissa. Kymmenessä vastanneessa jäsenvaltiossa eläinlääkintäpalveluille ei ole ollut tarjolla kohdennettua koulutusta tai harjoituksia luonnonkatastrofien hallinnasta. Neljällä näistä eläinlääkintäpalveluista ei ollut käytössään muita ohjeita kuin eläintauteja koskevat valmiussuunnitelmat. Vaikka jotkin valmiussuunnitelmien osat ovat hyödyllisiä myös luonnonkatastrofeissa, nämä kymmenen eläinlääkintäpalvelua eivät ehkä kykene tarjoamaan nopeaa ja riittävää tukea kansalaisille ja pelastuspalveluille luonnonkatastrofin sattuessa.

Vapaaehtoisjärjestöt ja yksityishenkilöt ovat usein halukkaita auttamaan katastrofitilanteessa, mutta riskinä on, että ennakoimattomien ja joissain tapauksissa tarpeettomien lahjoitusten (esim. lemmikkieläinten ruoan) ja vapaaehtoisten käsittely voi viedä resursseja organisoiduilta virallisilta pelastustoimilta. Hyvä yhteistyö kansalaisjärjestöjen, vapaaehtoisten ja sidosryhmien kanssa rauhallisena aikana luo perustan tehokkaille toimenpiteille luonnonkatastrofin sattuessa.

Tämän raportin päätelmät jaetaan keskusteltavaksi jäsenvaltioiden edustajien kanssa workshopissa, joka järjestetään ”Koulutuksen parantaminen elintarvikkeiden turvallisuuden lisäämiseksi” -ohjelman puitteissa joulukuussa 2018.